

TOVERI

Järjestösuomalaisen työväen äänenkannattaja, ilmestyy Astoriassa, Oregon, joka päivä, paitsi maanantaina.
TOIMITUSKUNTA:
W. N. REIVO—A. SALMI—L. MOILANEN—J. MALO—K. E. HEIKKINEN

TOVERI

(The Daily Comrade)

The Organ of the Finnish Workers in the Western States. The Only Finnish Daily in the West. Published Daily, Except Mondays, at Astoria, Ore., by the Western Workmen's Publishing Company.
Advertising Rates in effect July 1, 1912, 40c per inch. Special discount allowed for larger and continuous advertisements.
TOVERI, BOX 99, ASTORIA, OREGON.
AUGUST NIKULA, Manager.

Entered as second class matter July 15, 1912, at the Post-Office at Astoria, Oregon, Under the Act of March 3rd, 1879.

SUBSCRIPTION RATES:

IN UNITED STATES AND CANADA:
For 1 year \$3.50; For 6 Months, \$1.75; For 3 Months, \$1.00; For 1 Month 40c.

Ilmoitushinta 40c palstatuunalla. Kuukausilmoitukset \$1.50 kerta ja neljän kuukauden \$2.00 kerta. Kaksikuukausilmoitukset \$2.00 kerta, neljän kuukauden \$2.50 kerta, kuukausilmoitukset \$1.50 kerta, viikotilmoitukset \$1.00 kerta. Seisovat ilmoitukset seuraavaan aikavuorokauden mukaan palstatuunalla: 1 v. 20c, 2 v. 25c, 3 v. 30c, 4 v. 35c, 5 v. 40c. Natunalaista ilmoitusta tulee lukea seurata mukana. Kuukausilmoituksesta suomenkielinen vapaus.

TILAUSHINNAT YHDYSVALLOISSA JA CANADASSA:
1 vuosikerta \$3.50; 6 kuukautta \$1.75; 3 kuukautta \$1.00; 1 kuukausi 40c.
SUOMEN JA MUUALLE ULKOMAILLE:
1 vuosikerta \$5.50; 6 kuukautta \$3.00.

Huomautus: ei oteta 10:n ja Duane katujen kulmassa.
Telefonin: konttori 365, toim. 832.

Kysymys jonka ratkaisu ei olisikaan vaikea

Leivän hinnan kohoaminen ei liene hauskipia ilmiöitä joita työläisen eteen on viime aikoina sattunut. Miten moni onkaan ajatellut yhtä ja toista keinoa sen kysymyksen ratkaisuksi. Hallituskin on ollut tutkivinaan tai ainakin aikeissa puhua joiain tutkimisesta, mutta siitä huolimatta leivän hinta ei ole laskeutunut.

Syy siihen on selitetty jo lukuisia kertoja ja hallitus tietää paremmin kuin moni yksityinen, missä se on, tai ellei tiedä sitä, kenessä se on, niin tietää ainakin, että leivän hinta on kohonnut aiheuttomasti, keinotekoisesti, tarpeettomasti, miten vain sitä halutaan kutsua. Hallitus tietää sen siitä, että se itse hankkii ilman tappiota nykyisin leipää viidellä sentillä kaksi paunaa. Niin juuri, hallitus hankkii nykyisin viidellä sentillä kaksi paunaa leipää, saamatta silti itselleen mitään tappiota. Ja yksityiset leivänmyyjät kiskovat kuusi senttiä kahdeksatoista unssilta.

Hallitus hankkii leipää sotilaille edellämminhinnalla ja asiantuntijat vakuuttavat että leipä on kunnollista, koska se kelpaa upseeriston perheissään käytettäväksi.

Leivän hinnan kohoaminen on siis keinotekoinen; tarvittaisi vain että olisi olemassa kansan hallitus kansan kautta kansaa varten ja kysymys leivän hinnasta olisi aina ratkaistuna; leipä ei maksaisi muuta kuin sen minkä sen tuottaminen tulee maksamaan. Mutta saamme olla aivan varmoja siitä, että eivät edes hallituksen tutkijat tule löytämään keinoa, jolla nykyisestä pulmasta päästäisi. Ne eivät tule edes huomamaan sitä, että valtiokapitalismin olisi eräissä suhteissa yksityiskapitalismia edullisempi; niiden tehtävänä on selittää kansalle, että sillä on syytä tyytymättömyyteen, koska nykyinen hinta ei vielä mahdollisesti olekaan niin korkea mihin se ehkä kohoaa.

PUOLAN TYÖLÄISTEN KYSYMYS SAKSAN VALTIOPAIVILLA

Viime marrask. 3 p. piti Puolan porvarillinen edustaja Saksan Valtioapäivillä puheen selostellen siinä puolalaisten työläisten asemaa, jota kaikkiin moko-min on koetettu salassa pitää; puolalaisia on näet pakolla Saksan viety ja niitten tilanne muut-tenkin tehty sietämättömäksi. Aikanaan Saksan sanomalehti ei ole tästä puheesta mitään maininnut, sillä se hallinnollista tietä jyrkästi kiellettiin, ja kun ulkomaille lähetettävässä valtiosi- vään pikakirjoittajien raportissa asiasta mainittiin, niin koko jul-

kaisu takavarikoitiin. Vain puo- lalaiset sanomalehdet ennättivät asiasta mainita, ja niistä on seuraavakin lainattu:
"Kysymyksessä on vain muuan pikkusasia — vain 350,000 ihmisen kohtalo. Elok. 1 p:nä v. 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- sen vomusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- sen vomusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- sen vomusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- sen vomusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- sen vomusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

koin varottu, mutta nyt meillä on 'mustaa valkosella' siitä, että Varsovan kuvernementinissä tullaan käytännössä työpakko toteuttamaan, ei ainoastaan mikäli ne henkilöt ovat kysymyksessä joilla on työtä, vaan myöskin ne, joilla ei ole työtä ja joita oikeammin olisi avustettava. Kaikki tämä on siksi, että helpommin kävisi pänsä kuljettua työläisiä Saksaan. Lyhyesti: Pidetään huoli siitä, että maahan tulee työttömyyttä ja sitten viedään säädöksen nojalla työläiset Sak- saan. Nämä toimenpiteet ovat Puolassa herättäneet suurta kat- keruutta, eikä ole epäilystäkään siitä, etteivätkö ne olisi vastoin kaikkia lakeja ja oikeutta.

"Budgettikomiteassa vetosi hallitus Haagin sopimuksen" 43 pykälään, jossa sanotaan, että valloittajalla on valloitetussa maassa oikeus ryhtyä kaikkiin tarvittaviin toimenpiteisiin rauhaa ja järjestystä ylläpitämiseen. Mutta eipä tietämättömyyden lakimies voisi tulla siihen johto- päätökseen, että työläisten pan- naan asettaminen olisi takeena rauhan ja järjestyksen säilyttä- miselle."

(Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän Puolan teollisuuskeskuksista värvätä lisää työläisiä Saksaan ja niin saatiin- kin tänne 80,000 työläistä lisää houkutteltua. Näille pyhästi vakuutettiin, että heitä tullaan käyttämään ainoastaan maatoit- ten tekemiseen. Kun nämä työ- läiset sitten saatiin tälle puolen rajan, niin näille kävi- kin selväksi, että heitä on kielletty takaisin paluu ja että heidän ei sallita muuttaa paikkakuntaa, vaan että heidän on oltava siellä minne heidät on tuotu.
"Lyhyen ajan kuluttua tulivat nämä tosiasiat Puolan kuningas- kunnassa tunnetuiksi ja sen jäl- keen eivät työläiset enää anta- neet pettää itseään. Kohta tä- män jälkeen julkaisi Varsovan poliisipäällikkö päiväkäskyn, jos- sa selitettiin kaikki liikkuvat hu- hut valheelliseksi ja sanottiin, että puolalaisille työläisille Sak- sassa nyt sodan aikana painvas- toin suodaan paljon helpotuk- sin ja että heidän asemansa nyt on paljon parempi kuin rauhan aikana. Kuinka paljon tuossa selostuksessa oli perää, näette hyvät herrat siitä, että tämän- kalta jälkeä ei puolalaisten työ- läisten sallittu palata kotimaah-ansa, eikä edes vaihtaa työn- tajaakaan.
"Mutta eipä siinäkään kyllik- si. Jo vuoden päivät on liikkui- nut huhuja siitä, että puolalai- sia työläisiä vangitaan ilman muuta ja väkivallalla kuljete- taan Saksaan. Niinpä ilmoitetaan Rembertowista Varsovan kaa- ta, että sieltä on täten viety Saksaan 700—800 työläistä, jo- kalla siellä ovat olleet maatyössä, ja että heidän perheensä eivät vielääkään tiedä mihin heidät on viety. Kerrotaan, että kun ih- miset tulivat kirkosta, niin hei- dät ympäröitiin, työkykyiset miehet riistettiin puolisoistaan siinä tuokiossa ja vietiin pois- tiesi minne. Samaa on tapahtu- nut Vilnassakin.
"Kuitenkin on näitten tieto- jen julkisuuteen pääsemistä tar-

keita (Puhenejohtaja keskeyttää täs- sä puhujan.)
"Noudatan puheenjohtajan toi- somusta ja esittäkseni asiani 1914 yllätti Saksassa sota 250,000 puolalaista työläistä (Venäjän puolalaisia). Erotuksesta miehet ja naiset ikään katsomatta pidätettiin kotinsa menemästä. Tämä tapahtui vastoin kansainvälisiä lakeja, joka sallii ulkomaalaisten pidättämisen vain siinä tapauksessa, että nämä saattavat sodan aikana tulla pakotetuiksi sotapalvelukseen. Sen jälkeen kun Venäjän Puola valloitetiin, katosi tämäkin vaara, eikä niin- muodin ollut mitään syytä, jonka perusteella näiltä työläisiltä kiellettiin pääsy kotiansa.
"Mutta kun tämä työläisten luku ei vastannut sitä tarvetta, mitä Saksan maanviljelyksen kunnossa pitäminen vaatii, niin alettiin Venäjän